

Stappen fotoanalyse door Tom Meerman

Opmerking vooraf, foto's bespreken doe je respectvol, je bent samen met "fotovrienden" om elkaar te helpen te ontwikkelen tot betere fotografen. Ontvang zo ook de kritiek.

"Foto's zijn ideeën gevangen met licht".

Vraag niet "wat is het?" maar "waar gaat het over?".

Stap 1 De eerste indruk, dit gaat over voelen. Dit mag nooit de conclusie zijn, die trek je aan het einde als alle stappen doorlopen zijn. Het woord "mooi" mag, maar daarna direct aangeven waarom je de foto mooi vindt.

Denk hier in termen als open-gesloten, rustig-chaotisch, emotioneel-rationeel, sferisch-steriel etc etc.

Stap 2 Het onderwerp, het herkennen. Er zijn 7 categorieën:

- Portret (zegt iets over de persoon),
- Model, dat staat voor iets zoals een product (reclame), schoonheid, glamour, spanning
- Gebeurtenis: actie, journalistiek, verslag, historie, reisverhaal (wie, wat, waar, waarom?)
- Ingerichte omgeving: architectuur, infrastructuur, bouwwerk, lijnen en vormen
- Natuurlijke omgeving: landschap, flora en fauna, het weer
- Object: losse voorwerpen, een stilleven, productfoto
- Fantasie/abstract: bewerkt, dubbelopnamen, spiegeling, vervreemding. Geen directe weergave van de werkelijkheid (droom, surrealistisch, vervloeien, onscherp)
- Vorm en kleur (zou onder Fantasie/abstract kunnen vallen): kleur om de kleur, vorm om de vorm, licht-donker, textuur, scherp/onscherp etc.

Stap 3 Beeldelementen, ontleden: hoe zit de foto in elkaar? En: welk beeldelement of -elementen valt/vallen het meest op?

- Compositie: vorm, kader, lijnen en vlakken, verhoudingen, ritmes
- Licht en donker: sfeer, toon, belichting (van de camera), verlichting, bestaand licht, hard en zacht licht, warm en koud licht.
- Kleur, toon, verzadiging: gevoel, realiteit, harmonie en contrast, stemming
- Perspectief/dieptewerking: (invoerende) lijnen, vlakken, kikvors en vogelvlucht, verdwijnpunt, schaduw
- Textuur en structuur: materiaaluitdrukking, oppervlak, korrel en fijnheid (geldt ook voor fotopapier)
- Manipulatie: voor de camera, met de camera, na de camera; moment en kader kiezen
- Techniek: bewegen, bevriezen, beeldhoek, contrast, scherp-onscherp
- Context: tekst bij de foto, voorkennis, serie, sequentie, presentatie, medium, kader

De stappen 2 en 3 kun je gewoon zien en benoemen, dat is objectief. Daarvoor moet je wel even de tijd nemen. De stappen 4 tot en met 7 houden meer invullen in, is dus meer subjectief.

Stap 4 De strategie van de fotograaf, hoe is de foto gemaakt? Het doen en denken van de fotograaf (herleiden), de creativiteit. Hoe heeft de fotograaf de werkelijkheid geïnterpreteerd? Hoe heeft hij die werkelijkheid iets eigens meegegeven?

Registreren, ingrijpen in de werkelijkheid, bewerking en montage

Stap 5 Het doel van de fotograaf (bedoelen): voor wie of wat is de foto gemaakt (of: waarom is de foto gemaakt?)?

Informereren, illustreren, opiniëren, feitelijke weergave (registreren), publiek of voor zichzelf, voor (social) media (idealiseren), naïef verslag ("kiekje").

Stap 6 Conclusie, voldoet de foto aan de opdracht?

- Is de foto evenwichtig van onderwerp, stijl, aanpak en doel?
- Wat maakt de foto interessant voor de kijker? Dat kan je pas zeggen als je de stappen 2 t/m 5 hebt doorlopen
- Welke kwaliteit en eigenschap van de fotograaf worden zichtbaar?
- Verrast de foto als opname maar ook binnen het genre, het thema, de reeks, het oeuvre?
- Inspireert de foto tot nieuwe inzichten?

Stap 7 De eindvraag, de kern. Kan je thema en betekenis van de foto benoemen?

Beargumenteer oordeel: hoe eerlijk (oprecht), goed en mooi is de foto?

Het nut van deze zeven stappen voor Iris:

- het stappenplan van Meerman kan gebruikt worden als leidraad voor het analyseren van foto's op een clubavond
- er kan gericht een waardering voor de foto gegeven worden, op welk onderdeel dan ook
- Na de analyse kunnen gericht tips gegeven worden waardoor de foto beter zou kunnen worden.